

Türkiye’de Güzel Sanatlar Fakültelerinde Lisans Düzeyinde Seramik Eğitim-Öğretim Programları Hakkında Durum Analizi ve Değerlendirmeler

Mustafa AĞATEKİN

Özet

Türkiye’de seramik eğitimi akademik anlamda ilk olarak 1929 yılında, o günkü adıyla Sanayii Nefise Mektebi (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) bünyesinde açılan Dekoratif Sanatlar Bölümü’nün kurulmasıyla vermeye başlamıştır. 2000’li yıllarda seramik sektöründe meydana gelen gelişmelere paralel olarak üniversite düzeyinde eğitim veren kurum sayısında ciddi bir artış gözlemlenmiştir. Bugün ise Türkiye’deki üniversitelerde seramik eğitim ve öğretim programlarına bakıldığında, lisans düzeyinde eğitim veren 21 program bulunmaktadır. Bu programlardan 9’unda seramik eğitiminin yanı sıra cam eğitimini de içeren bütünlük eğitim programları yer almaktadır. Araştırma kapsamında bu okullardan aktif olarak eğitim verenler incelenmiş, kurulma aşamasında bulunanlar kapsam dışı bırakılmıştır. Bu kapsamda 21 kurumun verilerine internet siteleri ve kişisel elektronik postalar aracılığıyla erişim sağlanmış, bu kurumlardan da 19’unun bilgilerine ulaşılmıştır. Bu araştırma Türkiye’deki üniversitelerde lisans düzeyinde verilen seramik eğitim ve öğretim programlarının incelenmesi, içerik ve ders dağılımları sonucunda ortaya çıkan eğilimler kapsamında elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve lisans düzeyinde seramik eğitimi hakkında bir durum analizi ve değerlendirme yapabilmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda araştırmada Türkiye’de lisans düzeyinde seramik eğitimi veren bölümlerde okutulan, sekiz yarıyıllık katalog formatındaki ders programları incelenmiştir. Araştırma, lisans eğitimi süresince bölümlerde verilen seramik eğitiminin hedeflerine ulaşım ulaşmadığının ölçme ve değerlendirmesinin yapılabilmesi, aynı zamanda ders programlarının izlenmesi ve güncellenerek seramik eğitiminde belirli düzeyde kalite standartlarının yakalanabilmesi için önem taşımaktadır. Ülkemizde seramik eğitim ve öğretimi için bu izleme ve değerlendirmelerin periyodik olarak her kurumda yapıldığını söylemek iyimserlik olsa da, önümüzdeki süreçte Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından ulusal düzeyde başlatılacak çalışmalarla kurumsal değerlendirmelerin artması, uzun vadede olumlu gelişmeleri de beraberinde getirecektir.

Anahtar Sözcükler: Türkiye’de Seramik Eğitimi, Seramik Eğitim Programları, Sanat Eğitimi, Seramik Eğitimi Durum Analizi.

Evaluation and Analysis of Undergraduate Ceramics Education Programmes Offered by Fine Arts Faculties in Turkey

Abstract

Ceramics education in Turkey at academic level dates back to the establishment of Department of Decorative Arts in 1929 at Sanayii Nefise Mektebi (today, Mimar Sinan Fine Arts University). In parallel with the developments in ceramics sector in 2000s, the number of institutions offering ceramics education at university level has considerably increased. Today, there are 21 programs providing ceramics education at university level in Turkey. 9 of these programs offer integrated educational programs which involve glass education as well as ceramics education. Within the scope of this study, the programs that are still in the early phases of their establishment procedures were excluded from the study and the ones that actively continue their educational programs were examined. These 21 programs were accessed via emails and their official websites and the data about 19 of them were obtained. This study aims to examine ceramics education programs at undergraduate level in Turkey within the context of the tendencies observed in terms of content and course distributions. It also aims to do an overall evaluation and situation analysis of undergraduate ceramics education in Turkey. To achieve this purpose, the course programs prepared in 8-semester catalogue format and followed by the departments of ceramics were examined. The study is significant in that it provides insights for evaluating and measuring whether ceramics education offered in undergraduate programs reach their goals or not, and valuable data is obtained to monitor or update these programs to achieve certain quality standards. Although it might be a bit optimistic to claim that such monitoring and evaluations are carried out periodically in each institution, the increase in the number of institutional evaluations, which will be fueled by the attempts to be initiated by Higher Education Council at national level in the near future, will lead to positive developments in the long term.

Keywords: Ceramic Education in Turkey, Ceramic Education Programmes, Ceramic Education, Ceramic Education Analysis.

Giriş

Türkiye'de Güzel Sanatlar Fakültelerinde lisans düzeyinde seramik eğitim-öğretim programları hakkında durum analizi ve değerlendirmeler konulu bu araştırma, ülkemizde seramik sanatı, tasarımı ve eğitimi konusunda kurumların hedefledikleri eğitim-öğretim programlarının mevcut durumunu görmemizi sağlayacak yeterli sayıda araştırma yapılmaması problemine odaklanılarak hazırlanmıştır. Değişen koşullar ve gelişmeler içerisinde bu programlar hakkında yeni öneriler geliştirilebilmesi ya da güncellenmesi için var olan durumun değerlendirilmesi bir zorunluluktur. Bu zorunluluktan hareketle araştırmada, Türkiye'deki üniversitelerde lisans düzeyinde verilen seramik eğitim ve öğretim programlarının incelenmesi, içerik ve ders dağılımları sonucunda ortaya çıkan eğilimler kapsamında elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve lisans düzeyinde seramik eğitimi hakkında bir durum analizi ve değerlendirme yapabilmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda araştırmada Türkiye'de lisans düzeyinde seramik eğitimi veren bölümlerde okutulan, sekiz yarıyılık katalog formatındaki ders programları internet kaynakları üzerinden incelenmiştir.

Türkiye'de seramik eğitimi, akademik anlamda ilk olarak 1929 yılında, o günkü adıyla Sanayii Nefise Mektebi (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) bünyesinde açılan Dekoratif Sanatlar Bölümü'nün kurulmasıyla verilmeye başlamıştır. Sonrasında, 1952'de Ankara'da *Gazi Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü* (Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi) ve 1957'de yine İstanbul'da *Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu* (Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi) içinde sürdürülen eğitimlerle bu kurumlar Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde seramik eğitiminin öncüleri olmuşlardır. Seksenlerin sonuna doğru sırasıyla Hacettepe, Anadolu ve Dokuz Eylül Üniversiteleri bünyesinde açılan seramik bölümleri de bu gelişime önemli katkılar vermiştir.

2000'li yılların başlarından itibaren kapasitede yakalanan artış ile Türk Seramik Sektörü dünyada önemli bir oyuncu haline gelmiştir. İhracatta Türkiye seramik kaplama malzemeleri sektöründe dünya ihracat sıralamasında 5. sırada, üretimde dünyada 9., Avrupa'da ise 3. sırada yer almaktadır. 2013 yılında miktar olarak 102 milyon m²'lik bir ihracata ulaşan kaplamalı malzemelerde yılsonu 606 milyon doları aşmıştır. Seramik sağlık gereçlerinde ise 10 milyon adete

yaklaşan satış ile ihracatta Avrupa birincisi, dünya dördüncüsü olan sağlık gereçleri kategorimiz 203 milyon dolar ile yılsonu kapanışı yapmıştır. Sektörün işyeri sayısı ve istihdamında ise üretimde, yardımcı sanayide, tasarımda, satış ve pazarlamada ve uygulamada doğrudan ve dolaylı olarak istihdam edilen kişi sayısı 220.000 kişinin üzerindedir. İnşaat sektöründeki gelişmeye paralel olarak son 20 yılda sektörde serbest rekabete dayalı üretim yapan şirket sayısı ve üretim miktarı hızla artmıştır (Endüstri Otomasyon, 2016).

2000'li yıllarda seramik sektöründe yukarıda meydana gelen gelişmelere paralel olarak üniversite düzeyinde eğitim veren kurum sayısında ciddi bir artış gözlemlenmiştir. Bu eğilim 1980'li yıllardan itibaren seramik sektöründeki büyümenin seramik eğitimi alanında olumlu bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

Bu yıllarda aşağıdaki Tablo-1'de verilen, aralarında Akdeniz, Selçuk, Erciyes, Sakarya ve Dumlupınar Üniversitesi gibi kurumların da olduğu 15 yeni seramik/seramik ve cam programı eğitim ve öğretime başlamıştır.

Bugün ise Türkiye'deki üniversitelerde seramik eğitim ve öğretim programlarına bakıldığında lisans düzeyinde eğitim veren 21 program bulunmaktadır. Bu programlardan 9'unda seramik eğitiminin yanı sıra cam eğitimini de içeren bütünlük eğitim programları yer almaktadır. Bu araştırma kapsamında yer alacak birimler seçilirken aktif olarak seramik eğitim ve öğretimi veren kurumlar dikkate alınmıştır. Ayrıca araştırmada 21 programdan 2'si, güncel verilerine ulaşılamadığı için değerlendirme dışında bırakılmıştır.

Başladığı günden bugüne özellikle 2000'li yıllardan sonra yaygınlaşmaya başlayan seramik eğitim ve öğretiminde geline nokta, dersler bazında verilen eğitim ve öğretime ilişkin bir değerlendirme yapıldığında, genel anlamda uygulamaya ve uzmanlaşmaya dayalı bir eğitim modelinin benimsendiği görülmektedir. Bu durum kurumlarda verilen dersler ve içerikleri irdelendiğinde açık bir şekilde görülmektedir. Bu kapsamda araştırmada Türkiye'de lisans düzeyinde seramik eğitimi veren bölümlerde okutulan sekiz yarıyılık katalog formatındaki ders programları incelenmiştir. Bu incelemelerde okutulan dersler; ders adı ve içeriği bağlamında değerlendirilmek yoluyla önce iki ana gruba ayrılmıştır. Bu gruplardan bir tanesi branş dersleri ikincisi de diğer dersler şeklinde gruplandırılmıştır. Bu dersler

Tablo 1: Türkiye'de lisans düzeyinde eğitim veren seramik bölümleri ve kontenjanları (Veriler 2015 ÖSYM Sınav Kılavuzu'ndan alınmıştır).

ÜNİVERSİTE	BÖLÜM	KONTENJAN
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik	25
Akdeniz Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik	20
Anadolu Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik	30
Atatürk Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik	10
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı	20
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik	30
Çankırı Karatekin Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik	15
Dokuz Eylül Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı	20
Dumlupınar Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik	30
Erciyes Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı	10
Hacettepe Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam	30
İnönü Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Seramik	15
Kocaeli Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik	15
Marmara Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam	30
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı	15
Mersin Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik	15
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam	30
Sakarya Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam	20
Selçuk Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik	15
Süleyman Demirel Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam	15
Uşak Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik	15

değerlendirilirken ilk önce lisans eğitiminin ilk iki ve son iki yılda okutulan ders sayıları ve kredileri araştırılmıştır.

Branş dersleri kapsamında yer alan derslerin uygulama ağırlıklı olup, mesleki eğitime giriş ve bu anlamda bilgi ve becerilerin artırılmasına odaklanan dersler olduğu görülmüştür. Bunlar arasında adlandırmalarda farklılıklar olsa da müfredatta bu grup derslerin; yüksek kredi oranına sahip genel olarak ikinci sınıftan itibaren verilmeye başlandığı görülmektedir. Branş derslerinin en yoğun verildiği üçüncü ve dördüncü sınıflarda bu derslerin, özellikle olarak ayrıştırmış şekilde verildiği dikkat çekmektedir. Bu derslerin ders saati sayısı ve kredileri diğer derslere göre baskınlık göstermektedir. Araştırmada branş dersleri belirlenirken bu dersler; alana yönelik laboratuvar ve atölye uygulamalarını kapsayan (Seramik Temel Eğitimi, Seramik Teknolojisi, Endüstriyel Seramik, Dekor Teknikleri vb.) dersler şeklinde gruplanarak değerlendirilmiştir.

Diğer dersler kapsamında ise genellikle teorik ağırlıklı, temel tasarım ve sanatsal becerilerin yanında, alana yönelik

teorik ve destekleyici bilgiyi geliştiren, kültürel anlayışı arttırmayı hedefleyen, sanatın çeşitli alanlarını da (görsel sanatlar, müzik, drama ve dans gibi) kapsayan dersler yer almaktadır. Bu dersler arasında ayrıca; Teknik Resim, Sanat Tarihi, Yabancı Dil, Sanat Kavramları, Temel Tasarım, Temel Sanat Eğitimi vb. dersler sayılabilir.

Branş dersleri ayrıca kendi içerisinde oluşan eğilimlere göre de değerlendirilmiştir. Bu kapsamda müfredatlarına ulaşılan 19 bölümde yer alan branş dersleri, ders adlarına ve içeriklerine göre incelenmiş ve bu derslerin şu şekilde gruplaştıkları görülmüştür; sanatsal içerikli dersler, endüstriyel içerikli dersler, teknoloji içerikli dersler, dekor içerikli dersler ve bilgisayar destekli tasarım içerikli dersler.

Tablo-2'ye göre, ilk iki yıl içerisinde diğer derslerin ortalama 18 ders olarak açıldığı, branş derslerinin ise ortalama 13 ders civarında kaldığı görülüyor. Bu dağılıma göre

Tablo 2: Lisans eğitiminin ilk iki yılı içinde müfredatta yer alan dersler.*

FAKÜLTELER	BRANŞ DERSLERİ	DİĞER DERSLER
	Toplam ders sayısı ve ECTS (AKTS) kredileri	Toplam ders sayısı ve ECTS (AKTS) kredileri
Abant İzzet Baysal Üniv. GSF Seramik	Toplam 15 ders ve 59 kredi	Toplam 19 ders ve 61 kredi
Akdeniz Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 12 ders ve 48 kredi	Toplam 28 ders ve 72 kredi
Anadolu Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 10 ders ve 54 kredi	Toplam 21 ders ve 66 kredi
Atatürk Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 16 ders ve 85 kredi	Toplam 12 ders ve 36 kredi
Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı	Toplam 18 ders ve 66 kredi	Toplam 21 ders ve 54 kredi
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 14 ders ve 65 kredi	Toplam 23 ders ve 55 kredi
Çankırı Karatekin Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 13 ders ve 57 kredi	Toplam 21 ders ve 69 kredi
Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı	Toplam 16 ders ve 50 kredi	Toplam 17 ders ve 58 kredi
Dumlupınar Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 10 ders ve 53 kredi	Toplam 18 ders ve 67 kredi
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı	Toplam 11 ders ve 56 kredi	Toplam 19 ders ve 64 kredi
Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam	Toplam 14 ders ve 54 kredi	Toplam 17 ders ve 66 kredi
İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Seramik	Toplam 12 ders ve 51 kredi	Toplam 17 ders ve 48 kredi
Kocaeli Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 15 ders ve 66 kredi	Toplam 15 ders ve 54 kredi
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı	Toplam 25 ders ve 126 kredi	Toplam 30 ders ve 85 kredi
Mersin Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 14 ders ve 49 kredi	Toplam 26 ders ve 71 kredi
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Seramik ve Cam	Toplam 15 ders ve 56 kredi	Toplam 24 ders ve 64 kredi
Sakarya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam	Toplam 9 ders ve 53 kredi	Toplam 14 ders ve 67 kredi
Selçuk Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 14 ders ve 72 kredi	Toplam 7 ders ve 48 kredi
Uşak Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 18 ders ve 67 kredi	Toplam 19 ders ve 53 kredi

*Tablo-2’de, üniversitelerin ilgili fakültelerindeki dersler ve kredilerle ilgili olan bilgilere ait kaynakça ‘Fakülteler’ başlığı altında parantez içinde numaralandırılmıştır; makalenin sonunda ‘İnternet Kaynakları’ başlığı altında bu kaynaklar listelenmiştir.

tercihen destekleyici nitelikteki derslerin birinci ve ikinci sınıfa yayıldığı görülmekle birlikte bu 18 derslik ortalamanın yarısından çoğunun birinci sınıf programları içinde verildiği saptanmıştır.

Tablo-3 de de görüldüğü gibi, eğitimin son iki yılında diğer derslerin sayısı ortalama 9 dersle sınırlı iken, açılan branş dersi sayısı ortalaması 17’ye ulaşmaktadır. Branş derslerinde bazı kurumlarda ders sayısı az gibi görünse de kredilerinin yüksek olması uzmanlaşmaya dayalı bir eğilimin olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla lisans düzeyinde seramik eğitiminde son iki yıl içinde özellikli bir ayrışmanın olduğu ve bu ayrışmanın da mesleki yeterliliklerin artırılmasında önemli katkılar sağladığı söylenebilir. Ancak bu eğilimin kurumlar bazında öğrenim hedefleri ve çıktıkları

açısından değerlendirilmesi, ayrı bir araştırma konusu olmakla birlikte bir zorunluluk olarak da görünmektedir.

Branş derslerinde gruplaşma eğilimleri 4 yıllık periyotta değerlendirildiğinde, ortaya çıkan verilerin sanatsal, endüstriyel, teknoloji, dekor ve bilgisayar destekli tasarım içerikli derslere göre ağırlıklı oranları Tablo-4-5-6-7 ve 8’de gösterilmiştir. Bu verilerde branş derslerinin zorunlu ve seçmeli/ mesleki seçmeli statülerinde verildiği ancak her grubun branşlaşma için farklı statüdeki dersleri tercih ettiği gözlenmiştir.

Sanatsal içerikli derslerin kredilerine bakıldığında; lisans eğitimi süresince zorunlu statüde ortalama 8 ders, mesleki seçmeli/seçmeli ders statüsünde ise ortalama 6 dersin

Tablo 3: Lisans eğitiminin son iki yılı içinde müfredatta yer alan dersler.

FAKÜLTELER	BRANŞ DERSLERİ	DİĞER DERSLER
	Toplam ders sayısı ve ECTS (AKTS) kredileri	Toplam ders sayısı ve ECTS (AKTS) kredileri
Abant İzzet Baysal Üniv. GSF Seramik	Toplam 20 ders ve 92 kredi	Toplam 6 ders ve 28 kredi
Akdeniz Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 28 ders ve 86 kredi	Toplam 14 ders ve 34 kredi
Anadolu Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 18 ders ve 90 kredi	Toplam 8 ders ve 30 kredi
Atatürk Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 16 ders ve 92 kredi	Toplam 10 ders ve 28 kredi
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı	Toplam 12 ders ve 68 kredi	Toplam 14 ders ve 52 kredi
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 18 ders ve 98 kredi	Toplam 8 ders ve 22 kredi
Çankırı Karatekin Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 28 ders ve 124 kredi	Toplam 12 ders ve 32 kredi
Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı	Toplam 19 ders ve 91 kredi	Toplam 17 ders ve 29 kredi
Dumlupınar Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 18 ders ve 95 kredi	Toplam 8 ders ve 25 kredi
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı	Toplam 28 ders ve 108 kredi	Toplam 8 ders ve 12 kredi
Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam	Toplam 16 ders ve 84 kredi	Toplam 8 ders ve 36 kredi
İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Seramik	Toplam 16 ders ve 70 kredi	Toplam 6 ders ve 14 kredi
Kocaeli Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 14 ders ve 70 kredi	Toplam 22 ders ve 50 kredi
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı	Toplam 4 ders ve 84 kredi	Toplam -
Mersin Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 20 ders ve 94 kredi	Toplam 13 ders ve 26 kredi
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Seramik ve Cam	Toplam 28 ders ve 102 kredi	Toplam 7 ders ve 18 kredi
Sakarya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam	Toplam 12 ders ve 79 kredi	Toplam 9 ders ve 41 kredi
Selçuk Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 11 ders ve 86 kredi	Toplam 14 ders ve 34 kredi
Uşak Üniversitesi GSF Seramik	Toplam 16 ders ve 98 kredi	Toplam 10 ders ve 22 kredi

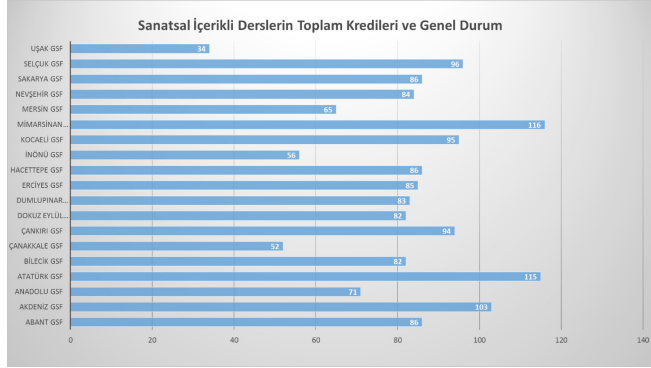
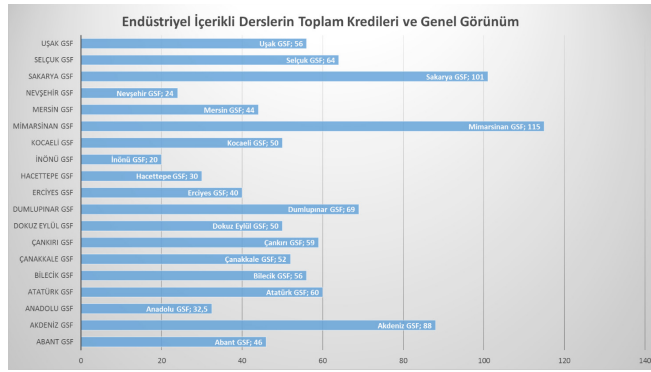
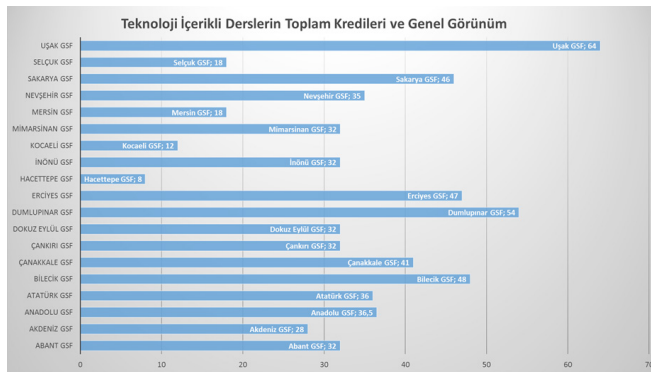
Tablo-3'de, üniversitelerin ilgili fakültelerindeki dersler ve kredilerle ilgili olan bilgilere ait kaynakça 'Fakülteler' başlığı altında parantez içinde numaralandırılmıştır; makalenin sonunda 'İnternet Kaynakları' başlığı altında bu kaynaklar listelenmiştir.

programlar içerisinde yer aldığı görülmüştür. Bu grupta derslerin daha çok eğitimin son iki yılı içerisinde verildiğini de söylemek gerekir. Tüm birimlerdeki sanatsal içerikli derslerin ortalaması alındığında; lisans eğitimi süresince bu derslerin kredi ortalamasının 84 civarında olduğu görülmektedir (Tablo-4). Lisans eğitimleri süresince sekiz yarıyıl döneminde bir öğrencinin 240 kredi alma zorunluluğu düşünülürse, sanatsal içerikli derslerin tüm derslerin %35'lik bölümünü kapsadığı söylenebilir.

Endüstriyel içerikli derslerin kredilerine bakıldığında ise; lisans eğitimi süresince zorunlu statüde ortalama 3 ders, mesleki seçmeli/seçmeli ders statüsünde ise ortalama 5 dersin programlar içerisinde yer aldığı görülmüştür. Bu grupta derslerin daha çok eğitimin son iki yılı içerisinde verildiğini de söylemek gerekir.

Tüm birimlerdeki endüstriyel içerikli derslerin ortalaması alındığında; lisans eğitimi süresince ortalamanın 56 kredi civarında olduğu görülmektedir (Tablo-5). Lisans eğitimleri süresince sekiz yarıyıl döneminde bir öğrencinin 240 kredi alma zorunluluğu düşünülürse, endüstriyel içerikli derslerin tüm derslerin %23'lik bölümünü kapsadığı söylenebilir.

Teknoloji içerikli derslerin kredilerine bakıldığında, lisans eğitimi süresince zorunlu statüde ortalama 5 ders, mesleki seçmeli/ seçmeli ders statüsünde ise ortalama 3 dersin programlar içerisinde yer aldığı görülmüştür. Bu grupta derslerin daha çok eğitimin son iki yılı içerisinde verildiğini de söylemek gerekir. Tüm birimlerdeki teknoloji içerikli derslerin ortalaması alındığında, lisans eğitimi süresince ortalamanın

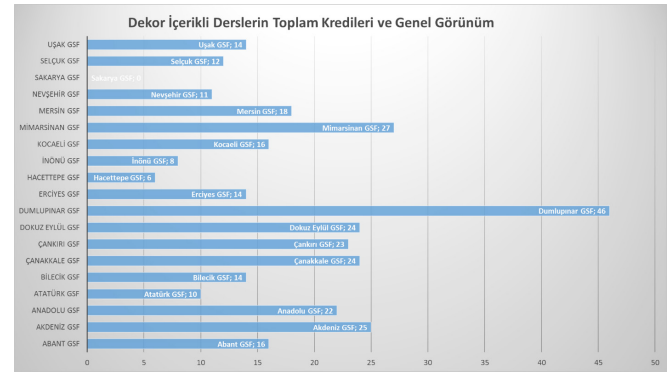
Tablo 4: Lisans eğitiminde sanatsal içerikli derslerin kredileri ve birimler bazında dağılımı.**Tablo 5:** Lisans eğitiminde endüstriyel içerikli derslerin kredileri ve birimler bazında dağılımı.**Tablo 6:** Lisans eğitiminde endüstriyel içerikli derslerin kredileri ve birimler bazında dağılımı.

34 kredi civarında olduğu görülmektedir (Tablo-6). Lisans eğitimleri süresince sekiz yarıyılık dönemde teknoloji içerikli dersler tüm derslerin %14'lük bölümünü kapsamaktadır.

Dekor içerikli derslerin kredilerine bakıldığında ise; lisans eğitimi süresince zorunlu statüde ortalama 2 ders, mesleki seçmeli/seçmeli ders statüsünde ise ortalama 2 der-

sin programlar içerisinde yer aldığı görülmüştür. Bu grupta derslerin daha çok eğitimin son iki yılı içerisinde verildiğini de söylemek gerekir. Tüm birimlerdeki dekor içerikli derslerin ortalaması alındığında; lisans eğitimi süresince bu ders ortalamasının 17 kredi civarında olduğu görülmektedir (Tablo-7). Bu da Lisans eğitimi süresince sekiz yarıyılık dönemde %7'lik bir bölüme denk düşmektedir.

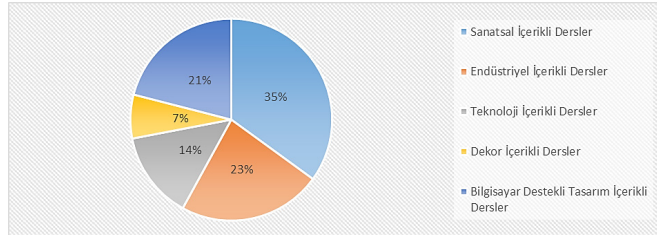
Son olarak bilgisayar destekli tasarım içerikli derslerin kredilerine bakıldığında; lisans eğitimi süresince zorunlu statüde ortalama 2 ders, mesleki seçmeli/seçmeli ders statüsünde ise ortalama 2 dersin programlar içerisinde yer aldığı görülmüştür. Bu gruptaki derslerin de yine daha çok eğitimin son iki yılı içerisinde verildiğini de söylemek gerekir. Tüm birimlerdeki bilgisayar destekli tasarım içerikli derslerin ortalaması alındığında; lisans eğitimi süresince ortalamasının 15 kredi civarında olduğu görülmektedir (Tablo-8). Lisans eğitimleri süresince sekiz yarıyılık dönemde, bilgisayar destekli tasarım içerikli derslerin tüm derslerin %21'lik bölümünü kapsadığı söylenebilir.

Tablo 7: Lisans eğitiminde dekor içerikli derslerin kredileri ve birimler bazında dağılımı.**Tablo 8:** Lisans eğitiminde bilgisayar destekli tasarım içerikli derslerin kredileri ve birimler bazında dağılımı.

Sonuç

Bu veriler doğrultusunda Türkiye de lisans düzeyinde seramik eğitimi veren birimlerin branş derslerinin kredilerine göre ağırlıklı dağılımı aşağıda verilmiştir (Tablo-9). Güzel Sanatlar Fakülteleri Seramik Bölümlerinin eğitim ve öğretim hedefleri bağlamında seramik programlarında ortaya çıkan bu dağılıma göre, genel eğilimin sanatçı ve tasarımcı yetiştirme yönünde bir eğitim programı yapılaşması şeklinde olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra bilgisayar destekli tasarım ve endüstriyel içerikli derslerin oranlarına bakıldığında; kurumların sektörün beklentilerine duyarlı olmadığı ve bu anlamda programlarını revize ederek uyumlandığı yönünde bir yorum da yapılabilir. Ancak bilgisayar destekli tasarım derslerinin seramik sektöründeki önemi ve gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda gerek ders sayısı, gerekse krediler bakımından yeterli olmadığı da rahatlıkla söylenebilmektedir. Şüphesiz ki bu grupların her biri kendi içinde daha özellikli olarak incelenip değerlendirilebilir ve bu anlamda bir çalışma seramik eğitim-öğretiminin nitelik yönünden zenginleşmesi ve gelişmesi, belirli bir düzeyde kalite standardının oluşması için bir zorunluluk olarak görülmektedir.

Tablo 9: Branş derslerinin lisans eğitimi süresince ağırlıklı olarak dağılımı.

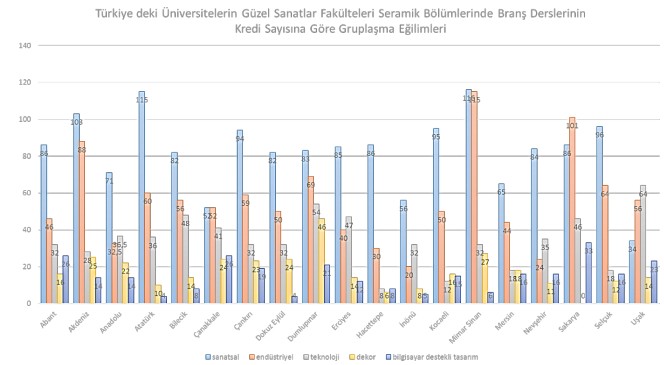

Ayrıca, branş derslerinde gruplaşma eğilimleri değerlendirildiğinde, branş derslerinin zorunlu ve seçmeli/mesleki seçmeli statülerinde verildiği, ancak her grupta branşlaşma için farklı statüdeki dersleri tercih ettiği gözlenmiştir. Statülerine göre okutulan ders sayılarına bakıldığında, sanatsal içerikli derslerde branşlaşma eğiliminin daha çok zorunlu derslerle ortalama olarak, zorunlu 8 ders, mesleki seçmeli/seçmeli 6 ders, endüstriyel içerikli derslerde ise mesleki seçmeli/seçmeli derslerle ortalama, zorunlu 3 ders, mesleki seçmeli/seçmeli 5 ders şeklinde bir dağılım görülmektedir. Ayrıca, teknoloji içerikli derslerde

branşlaşmanın zorunlu derslerle ortalama 5 ders zorunlu, 3 ders mesleki seçmeli/ seçmeli şeklinde, dekor içerikli ve bilgisayar destekli tasarım içerikli derslerde ise her iki statüden eşit sayıda derslerle ortalama 2 ders zorunlu, 2 ders mesleki seçmeli/seçmeli şeklinde verilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Bu noktada dikkat çeken temel sorunlardan biri, açılan derslerle ilgili eğitim öğretim sürecini etkin bir şekilde yürütebilecek yeterli sayıda ve nitelikte eğitici kadrosunun var olup olmadığıdır. Eğitim kadrosunun eğitimsel performanslarının izlenmesi ve değerlendirmesi, kurumların eğitim öğretim programlarının istenilen hedeflere ulaşmasında çok önemli bir parametre olarak durmaktadır. Bu nedenle bu anlamdaki yeterlilikler önem kazanmaktadır. Ayrıca kurumlarda eğitim-öğretim kadrolarının nicelik ve nitelik olarak sürdürülebilirliğinin sağlanması, eğitim amaçlarının ve öğrenme çıktılarının ilişkin taahhütlerin de güvence altına alınması anlamına gelmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre kurumların seramik eğitim ve öğretiminde uyguladıkları ders programlarındaki dağılıma bakıldığında, farklı eğilimler içinde oldukları görülmektedir. Tablo-10 da ortaya çıkan grafik, mevcut durumu ortaya koyması bakımından branşlaşma eğilimlerine göre kurumların eğitim öğretim hedeflerinin kıyaslanarak, yeniden değerlendirilmesine olanak verecektir.

Tablo 10: Türkiye'deki üniversitelerin güzel sanatlar fakültesi seramik bölümlerindeki branş dersi kredilerinin gruplaşma eğilimlerine göre dağılımı ve mevcut durum.

Araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda kurumlar bazında daha doğru bir değerlendirme yapabilmek için iç (akademik, idari çalışanlar, öğrenciler) ve dış (işverenler, mezunlar, meslek örgütleri vb.) paydaşlar üzerinden ayrıca bir araştırmanın yapılması, eğitim öğretim prog

ramlarında hedeflenenlerin ve ders programları bazında belirlenen eğilimlerin çıktılarının daha doğru okunmasını sağlayacaktır. Lisans eğitimi süresince verilen seramik eğitiminin bilgi, beceri ve yetkinlik düzeyini görebilmenin en önemli yolları arasında bu paydaşlarla yapılacak anket, periyodik toplantı, panel vb. çalışmaların yapılması sayılabilir. Buralardan elde edilecek her tür verinin analizi, programların eğitim amaçlarına ilişkin hedeflerine ulaşır ulaşmadığı noktasında önemli bir gösterge olacaktır. Bu veriler aynı zamanda ders programlarının izlenmesi ve güncellenmesi için de büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde seramik eğitim ve öğretimi için bu izleme ve değerlendirmelerin periyodik olarak her kurumda yapıldığını söylemek iyimserlik olsa da, önümüzdeki süreçte Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından ulusal düzeyde başlatılacak çalışmalarla kurumsal değerlendirmelerin artması, uzun vadede olumlu gelişmeleri de beraberinde getirecektir.

İnternet Kaynakları

- <http://gsf.ibu.edu.tr/index.php/ogrenci-2/ders-programlari>
(Erişim tarihi:3 Mayıs 2015)
- <http://gsf.akdeniz.edu.tr/wp-content/uploads/2016/03/seramik.pdf>
(Erişim tarihi: 3 Mayıs 2015)
- <https://www.anadolu.edu.tr/akademik/fakulteler/194/seramik-bolumu/dersler> (Erişim tarihi:3 Mayıs 2015)
- <http://seramikvecam.bilecik.edu.tr/Dosya/Arsiv/DERS%20PROGRAMLARI/SERAM%C4%B0K%20VE%20CAM.pdf>
(Erişim tarihi:3 Mayıs 2015)
- http://ebs.comu.edu.tr/Ders_Plani.aspx?bno=1502&bot=2018
(Erişim tarihi:3 Mayıs 2015)
- http://gsf.karatekin.edu.tr/seramik_bolumu.asp
(Erişim tarihi: 7 Mayıs 2015)
- <http://www.deugsf.com/sayfa/ogretim-planlari-82800.html>
(Erişim tarihi:7 Mayıs 2015)
- <https://birimler.dpu.edu.tr/app/views/panel/ckfinder/userfiles/7/files/20142015GuzDonemiDersprogramipreview.pdf> (Erişim tarihi:7 Mayıs 2015)
- <http://guzelsanat.erciyes.edu.tr/ders.ASP?BASSEC=Seramik&ALTBOLUM=1>
(Erişim tarihi:7 Mayıs 2015)
- <http://www.gsf.hacettepe.edu.tr/seramik/?lang=tr>
(Erişim tarihi:8 Mayıs 2015)
- <https://www.inonu.edu.tr/tr/cms/seramik/dersler/232>
(Erişim tarihi:8 Mayıs 2015)
- <http://dersprogramlari.sabis.sakarya.edu.tr/>
(Erişim tarihi:8 Mayıs 2015)
- https://www.selcuk.edu.tr/guzel_sanatlar/seramik/bolum_dersleri/tr (Erişim tarihi:8 Mayıs 2015)
- <http://www.endustriotomasyon.com/tr/icerik/sayfa/seramik-sektorunde-avrupa-1.si> (Erişim tarihi:10 Mayıs 2015)